

ПРИЧИНИ ТА УМОВИ ВИНИКНЕННЯ КОРУПЦІЇ: СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ТА ПРАВОВИЙ АСПЕКТИ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Досліджено ключові фактори, які сприяють появі та поширенню корупції в суспільстві, зокрема економічні, політичні та інституційні аспекти. Проведено аналіз впливу таких чинників, як недосконале законодавство, існування тіньової економіки та низький рівень правосвідомості громадян, на формування корупційних ризиків.

Ключові слова: корупція, причини корупції, умови корупції, тіньова економіка, правосвідомість, правовий нігілізм, корупційні ризики.

Abstract

The key factors contributing to the emergence and spread of corruption in society, particularly economic, political, and institutional aspects, have been investigated. The impact of such factors as imperfect legislation, the existence of a shadow economy, and the low level of legal awareness among citizens on the formation of corruption risks has been analyzed.

Keywords: corruption, causes of corruption, conditions of corruption, shadow economy, legal awareness, legal nihilism, corruption risks.

Вступ

Корупція становить одне з найсерйозніших соціально-економічних явищ, яке підриває основи демократичних інститутів, уповільнює економічний розвиток і послаблює довіру громадян до держави. Для того, щоб ефективно протидіяти цьому явищу, недостатньо лише діяльності правоохоронних органів. Важливо глибше усвідомити коріння проблеми. Ця робота ставить за мету всебічний аналіз причин і умов виникнення корупції, а також узагальнення факторів, які сприяють поширенню корупційної поведінки в умовах сучасного суспільства.

Результати дослідження

Під час проведення дослідження здійснено аналіз ключових факторів, що породжують корупцію. З'ясовано, що ці причини мають комплексний характер і можуть бути об'єднані у кілька основних груп:

1. Економічні причини. Високий рівень тіньової економіки, монополізація ринків та невідповідність оплати праці держслужбовців їхній відповідальності створюють фінансовий стимул для зловживань. Ситуацію ускладнює загальна економічна нестабільність та інфляція, які підштовхують громадян і посадовців до пошуку нелегальних механізмів вирішення матеріальних проблем [1,2].
2. Інституційні та політико-правові умови. Заплутана бюрократія, прогалини у законодавстві та непрозорі процеси ухвалення рішень формують підґрунтя для зловживань. Недоліки в системі стримувань і противаг, слабка незалежність судів та недостатня цифровізація адмінпослуг, що зберігає прямий контакт чиновника з громадянином, дозволяють уникати відповідальності та суттєво мультиплікують корупційні ризики [2].
3. Соціально-культурні фактори. Правовий нігілізм і толерантність до дрібного хабарництва

формують ґрунт для корупції на вищих рівнях. Через недовіру до держінституцій вона часто сприймається не як злочин, а як зручна норма співіснування для багатьох людей.

Висновки

Узагальнюючи вищезазначене, можна стверджувати, що жоден із цих факторів не діє ізольовано. Корупція в державі живиться саме їхньою синергією: економічна нестабільність створює мотив для пошуку нелегальних доходів, інституційні прогалини та бюрократія надають для цього безперешкодну можливість, а низька правосвідомість суспільства дозволяє виправдати ці дії з моральної та соціальної точок зору. Таким чином, стає очевидним, що подолання корупційних ризиків вимагає не лише точкових чи виключно каральних заходів, а комплексного підходу, який синхронно реформуватиме економічну, правову та соціокультурну сфери життєдіяльності суспільства [3].

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Матеріали науково-практичної конференції з питань запобігання та протидії корупції (28 жовтня 2021 р.) [Електронний ресурс] / Національна академія Державної прикордонної служби України. – Режим доступу: https://nadpsu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/12/konferencziya_korupcziya_28_10_21_.pdf
2. Невмержицький Є. В. Корупція в Україні: причини, наслідки, механізми протидії. Київ : КНТ, 2018. 368 с. URL: https://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0001932
3. Проект Національної доповіді щодо реалізації засад антикорупційної політики у 2019 році [Електронний ресурс] / Національне агентство з питань запобігання корупції. – Київ, 2020. – Режим доступу: <https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2020/05/Projekt-Natsdopovidi-2019.pdf>
4. Індекс сприйняття корупції [Електронний ресурс] // Transparency International Україна. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://goo.gl/hjhYv5>.

Даулетова Ганна Асланбеківна — студентка групи ІБС-246, факультет інформаційних технологій та комп'ютерної інженерії, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: anna123dauletova@gmail.com

Науковий керівник: **Ковальчук Іван Васильович** – доктор філософії у галузі права, старший викладач кафедри суспільно-політичних наук факультету інформаційних електронних систем Вінницького національного технічного університету, м. Вінниця, e-mail: ivankovalchuk@vntu.edu.ua

Daulietova Hanna Aslanbekivna — Student, Faculty of Information Technologies and Computer Engineering, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: anna123dauletova@gmail.com

Scientific supervisor: **Kovalchuk Ivan** – PhD in law, senior Lecturer at the Department of Social and Political Sciences Faculty of Information Electronic Systems Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: ivankovalchuk@vntu.edu.ua